

גליזון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

תרומה

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת תרומה

- א והיא נעשית מאליה - ישליך יהבו על ה' וצרכיו ייעשו מאליהם
- ג יטע בהן אדר שנאמר אדיר במרום ה' - שפע רב הבא ע"י האמונה
- ג משנכנס אדר - הבוטח מודה על ישועתו בעודו בעת הצרה
- ה מרבין בשמחה - אמונה מביאה לידי שמחה
- ח שמח בחלקו - המאמין שזהו חלקו יגיל וישמח
- ט צהלה ושמחה - מעלת וסגולת השמחה
- יב פורשי כנפים - רוממות וחיבות התפילה
- יב לי תרומה - המעניק מממונו יזכה לרב טוב
- יד ושכנתי בתוכם - יתקדש ותשרה עליו השכינה
- טז ארון העדות - השראת השכינה על ידי עסק התורה

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

פרשת תרומה

והיא נעשית מאליה - ישליך יהבו על ה' וצרכיו ייעשו מאליהם בפרשתן (כה לא), 'ועשית מגורת זהב טהור מקשה תיעשה המנורה', וברש"י 'לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקב"ה למשה, השלך את הכיכר לאור והיא נעשית מאליה' (מנחות כט.). רמזו בה הרה"ק ה'דברי ישראל' ז"ע (בפרשתן) ללמדנו נתיב יושר בדרכי האמונה, בבוא לאדם קושי ומכאוב כגון בענייני כיכר לחם (- פרנסה) או בשאר מכאובים, ולבו בל עמו וכשל כוח הסכל מרוב התלאות וטרדת הזמן, ישליך את עצמו יחד עם כל הקושי 'לאור' בלומר אל הקב"ה שהוא אש אוכלת, ומעתה היא נעשית מאליה... כמה שנא' (תהלים נה כג) 'השלך על ה' יהבך והוא יבלבלך'.

א. רמזו נפלא נתן בה אחד ממגידי-מישרים שליט"א, כי שתי תיבות אלו 'אני מאמין' נקראים הן בישר הן בהפוך - אם תעביר את האל"ף שבראש תיבת 'אני' לסוף תיבת 'מאמין', ובא לומר שעלינו להיות 'מקשה' אחת של אמונה, הן כשהכל הולך למישרין (בישר) הן כשהמצב הפוך ח"ו, ובכל אשר הוא פונה הוא נופל ונכשל ל"ע, גם אז יזעק 'אני מאמין'... כי הקב"ה אינו עושה מאומה לרעתו, והכל לטובתו הגמורה.

באחד ממסעותיו שכר הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ ז"ע 'בעל עגלה' נכרי שיקח אותו עם כמה מתלמידיו למחוז חפצו, בעל העגלה קבע את דמי הנסיעה כשהוא מחשב שה'פמליה' תמנה שישה אנשים, אמנם למעשה היו שבעה אנשים (ואין בכך משום גזל עכו"ם, אלא היה זה רק 'טעות עכו"ם', וכלדהלן), בטרם יצא לדרכו מנה בעל העגלה את מספר הנוסעים, והנה רואה הוא שבעה אנשים, תיכף ומיד הרים את קולו על ה'חוצפה' להעלות איש נוסף על מה שדברו ביניהם מתחילה, מה עשה הרה"ק שהיה כנודע 'חכימא דיהודאי', ירד מן העגלה והחל למנות את הנוסעים, כשהוא מראה לבעל עגלה שאין כאן אלא שישה... (כי הרה"ק בעצמו אינו מן ה'מנויים', שהרי בעת ה'מנין' עמד מחוץ לעגלה) נחה דעת הנכרי וחזר למקומו בראש העגלה - מחוצה לה, ואף הרה"ק עלה על העגלה, אך שוב סובב את ראשו והנה הוא רואה 'מעשה ניסים' - שוב יושבים בעגלתו שבעה אנשים ולא שישה... חזר הרה"ק וירד לארץ והראה לו 'באצבע' שיש כאן שישה ולא שבעה, ולא פקפק יותר העגלון ונסע למחוז חפצו לשלום. באותה שעה אמר הרה"ק מראפשיץ ז"ע כי לימוד גדול למד ממעשה זה, כי מה שנראה 'מלמטה' אינו כפי הנראה באמת 'מלמעלה'...

וכך הוא לכל חיי האדם והליכותיו, שכאן 'למטה' בהאי עלמא נראה כ'רעה', אך המתבונן 'מלמעלה' רואה את הטובה הגדולה והאמתית שיש בזה, ואין לו לאדם אלא להאמין בהקב"ה ובהשגחתו מהשמים ממעל על הארץ מתחת. וכך אמר הגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א כי דרכם של בני אדם לומר הנה בהיטי על העולם נראה לי כי כאן בזה העולם אין כל סדר, כאן עומד בנין וכאן עץ - זה גבוה וזה נמוך וכו', במקום זה מסובב לו אדם חסר פרנסה ומלא בצרות ומשנהו מהלך כשצרה מסויימת מעיקה על לבו, ואילו בשמים הכל מתנהל 'מסודר' החמה יוצאת בשעה פלונית והכוכבים בשעתם וכו', ובאמת כל זה אינו נראה כן אלא למי שמביט על העולם מלמטה אבל מהמטוס יראה כי הכל מסודר להפליא, כיו"ב יאמר כי המביט מלמעלה בעין האמונה יראה כי הכל מסודר להפליא בחשבון נפלא...

ב. באמת אמרו, אין הפרנסה נקנית לא בחכמה ולא בכשרון ומעש, אלא הכל בגזירת עליון. כמה שנאמר (משלי כב ב) 'עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה''. וביאר ב'ילקוט הגרשוני' (משלי לא) בשם ספר 'משיבת נפש', כי העני יושב בביתו ומהרהר לעצמו, מה רבה ה'רחמנות' עלי, שהרי מכיוון שלא ניחנתי בחכמה ופיקחות ע"כ עני אני - רָאָה זה פלוני העשיר שהינו מלא בדעת ובחכמה, וחכמתו עומדת לו לעלות במעלה העשירות יותר ויותר, כי בחכמתו הרבה הוא יודע כיצד לנהל מסחרו, ומצליח בה להגדיל רווחיו עד אין קץ. אף העשיר יושב בביתו וחושב שחכמתו היא זו שהביאה לו את העשירות הרבה, ומוכיח לעצמו ממעשי העני, שאין לו לחם לאכול מאחר שהוא פתי ואיש בער. אך כאשר עשיר ורש נפגשו - והכל רואים את שניהם יחדיו, ורואים שגדלה חכמתו של העני פי כמה וכמה, ואין עשיר זה אלא איש בער ולא ידע, אז יענו ויאמר עושה כולם ה' - הקב"ה מוריש ומעשיר, לא החכמה תביא עושר לבעליה, אף לא הטיפשות תחסיר לחמו, וראיה מהעני והעשיר הללו, שהעני עולה בחכמתו מעל העשיר, ועשיר זה כטיפש יחשב לעומת העני, ובע"כ תאמר, שהכל מאת הקב"ה - הוא מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם,

באר הפרשה - פרשת תרומה

בחשבונות של מעלה, עושה כולם ה'. וכשידע 'כלל' זה תשלו נפשו ותשקוט סערת רוחו בעסקו סביב פרנסתו (לא רק בענייני חכמה וטפשות, אלא בכל 'כשרון' המתבקש) כי ידע שהכל תלוי בידי שמים ולא במעשיו כלל.

וביד כל אחד מאתנו להעיד על חכמים מופלגים שכל 'חכמה' שהכניסו ב'עסקיהם' רק הביאה אותם לידי היזק והפסד, ולעומתם ידענו גם ידענו כמה שוטים גמורים שלא פסקו מעשות 'טעיות' ושטויות בעסקיהם - ואפילו טעות אחת לא החסירו בחייהם, וכל אלו רק העלו לגדולה ולעשירות. צא תאמר, אין העשירות והעניות ממעשיהם של בני אדם, אלא ב'כרוז' שיצא מן השמים - איש פלוני יעני איש פלוני יעשר...

ושמעתי דבר נחמד מרב חשוב גדול בישראל בארה"ב העוסק רבות בסיוע ועזר בענייני רפואה לאחינו בני ישראל, כי פעם עבר אחד ממכריו 'התקף לב' (הארץ אטאקע), אנשי ההצלה אשר חשו במהרה להצלתו, בדקו בידו את ה'דופק', נענה ה'חולה' הרי לקיתי בלב, ומדוע תבדקוני בידי הבריאה, ענו לו חכמי הרפואה, אכן כן הוא כדברך, אלא שאם רוצים לדעת מצב הלב הרי תחילה וראש יש לבדוק את היד. עפ"י פירש במאמר הכתוב בפרשתו (כה ב) 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי', אם רוצים לדעת עד כמה 'ידבנו לבו' הדרך היא ע"י תקחו את תרומתי - עד כמה נדיב הוא בידו.

אף אנו נענה ונאמר לענין האמונה, בידו של האדם - כפי התעסקותו ב'מעשי ידים' לצורך פרנסה, כך נראה את הנעשה בראשו ובמוחו של האדם, האם בלבו ומוחו הוא מבין שאין ידיו אלא שלוחי המקום להביא לו טרפו, או ח"ו להיפך.

דבר נפלא כתב הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (בפרשתו אות כ), כי הנה עיננו הרואות שיעקר חיות ותנועות האדם ניכר בידי ורגליו ובלשונו, אותם מניע ומזיז בכל עת, והמה מביאים לו כל צרכיו, ועושים את כל המעשים, אך כל המתבונן אפילו רגע קטן נוכח לדעת כי באמת עיקר החיות של האדם היא בלבו ובמוחו, והם 'המפעילים ומנהלים' את כל מערכות הגוף [ואוי למי שיש נקב קטן במוחו ובליבו כי מהם תוצאות חיים לכל רמ"ח האברים וש"ס"ה גידים] ולא יעזור לשום אדם 'ידיים מוצלחות' אם ח"ו לבו אינו דופק ופועל כדבעי, ואילו הידיים והרגליים והלשון אינם אלא אברים חיצוניים, ופשיטא כי לא 'היד' היא העושה אלא המח הוא העושה באמצעות היד.

ואין זה אלא כמשל על כל חיי האדם, כי נראה שהוא הוא העושה, ונדמה לו כי כוחו ועוצם ידו עשו לו את החיל הזה, אך באמת 'המפעיל' את כל מערכות הגוף הוא 'צור לבבי וחלקי לעולם' (תהילים עג כו), שהקב"ה הוא כביכול ה'לב' הנותן חיות לכל הבריות, וכל ברואי עולם אינם אלא כ'ידיים' העושים רצונו של המח והלב.

ובזה יש לפרש בלשון המקרא שבריש פרשתו ויקחו לי תרומה - ר"ל, שיעקר העבודה לדעת שכל ההצלחות וההתרוממות שיש לו אינם באים מכוחו ח"ו אלא רק מהקב"ה, וזהו ויקחו לי תרומה, שיקחו ויתלו בי את כל ההתרוממות שיש להם, ותדע ראייה ברורה לדבר מאת כל איש - כמו שעל מעשה האדם בעצמו אין ניכר מבחוח מי ומה נותן לו חיות וכח להשיג ענייניו, כי ה'לב' אינו נראה כלל, ורק תנועות חיצוניות ניכרים עליו, מזה נלמד שגם אנו איננו אלא 'כגרזן ביד החוצב', וכ'אברים חיצוניים' הפועלים ע"י ובכוחו וטובו של הקב"ה 'צור לבבי וחלקי'.

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה תזריע עמ' פז) מדקדק בסדר המקראות שנאמרו בריש הפרשה, כי מתחילה נאמר באריכות 'ויקחו לי תרומה', וממשיך הכתוב לפרט וזאת התרומה אשר תיקחו מאיתם, ורק לבסוף (פסוק ח) נכתב 'ההסבר' לאיזה צורך נועדו התרומות 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', ולכאורה היה מן הראוי להודיע תחילה על עשיית המשכן ואח"כ לפרט אלו דברים נצרכים לבנייתו ולהקמתו כגון זהב כסף ונחושת וכו', וממה שהקדים בקשת התרומה תחילה נראה כאילו יש כאן עניין ב'תרומה' ובנדבה בפני עצמה בלא שייכות לעשיית המשכן, והוא תמוה.

ומבאר, כי יסוד האמונה לדעת שהכל של הקב"ה והוא 'אדון הכל' עלינו ועל כל אשר לנו, ואין לקב"ה חפץ בנתינה הבאה מתוך הרגשה כי הוא הנותן נדבה, אלא רק אם באה מתוך ההכרה הברורה אשר לו הכסף ולו הזהב. ועל כן אילו היה נכתב תחילה 'ועשו לי מקדש', היה מקום לטעות ולחשוב שהקב"ה זקוק לנדבה לצורך בניית המשכן, והאמת שאין לו שום צורך בנתינה כזאת, על כן הקדים לבקש 'ויקחו לי תרומה', בלא להסביר מה צורך יש בדבר, אלא שיתנו את כספם וממונם כי כן ציוה המלך שהוא אדון הכל, והנותן מבלי לדעת על מה ולמה נצרך לזה מבקש הכסף הרי זה מראה על הרגשתו שאינו אלא 'שומר' על המעות, ורק לאחר מכן ניתן כבר 'לגלות' את התכלית בדבר שהוא לעשות את המשכן.

ג. סיפר אחד מ'סופרי סת"ם' מבני ארה"ב, באחת הקהילות בסמוך לעי"ת מאנסי שיפצו המתפללים את בית מדרשם ברוב פאר והדר בהוצאה של רבבות דולר, יגיעה עצומה השקיעו עד שהתנוסס בית המדרש לשם ולתהילה.

פלוני ובמקום פלוני הנה לא יתקיימו נכסיו, אבל אם ישים אל לבו כי השגחת השי"ת מלוכש בטבע, והוא המסבב לדבר הזה כעין המעשה החדש אדר, הנה יתקיימו נכסיו. עכ"ל. ובוה מבאר מה שהביאו בגמ' כראיה את הפסוק 'אדיר במרום ה'', שבידוע שם 'אלוקים' מורה על הנהגת הטבע, ואילו שם הוי"ה מורה על השגחתו הפרטית של הקב"ה שהוא מהווה כל ההוויות, והוא שאמרו הכתוב 'אדיר במרום הוי"ה', שהשי"ת הוא מנהל את העולם בהשגחתו הפרטית כרצונו ית', וכשיתבונן שאדיר במרום ה' יזכה שיתקיימו כל נכסיו.

משנכנס אדר - הבוטח מודה על ישועתו בעודו בעת הצרה
אִתָּא בגמ' (תענית כט.). 'משנכנס אדר מרבין בשמחה ה', ולכאורה צ"ב, מדוע מרבין בשמחה 'משנכנס' אדר, והרי עדיין היו אז בעת צרה, והיה לו לומר

לאחמ"כ החליט ראש הקהל להשקיע מעט אף בשיפוץ ותיקון ספר התורה שבהיכל. לצורך כך הזמין את ה'סופר' הנ"ל שיבוא לראות את הס"ת. הסופר בדק את הס"ת ונזדעזע למראה עיניו, כי ספר התורה היה פסול בתכלית. ונדרש יגיעה רבה במשך ימים ושעות רבות בכדי תיקונו. הסופר הציע לראש הקהל לתקן את ספר התורה תמורת \$5,000, אך ראש הקהל שלצורך פארה של בית הכנסת מוכן היה לשפוך מעות כמים, לא הסכים לשלם לסופר עבור מלאכה דחופה וחשובה זו יותר מ\$500 ותו לא. משיצא הסופר מפניו התקשר אל חברו שגם הוא סופר סת"ם. ואמר לו, לפי חזותם של ראש הקהל וקהילתו נראה שאם נשאיר את הס"ת כמות שהוא הם יקראו בס"ת זה אף שהוא פסול בתכלית - עוד רבות בשנים. הבה נתנדב שנינו מזמנינו ויחדיו נתקן את הס"ת תמורת אותם \$500 ותו לא מידי, ובוודאי ישולם לנו שכר מן השמים.

ואכן ממחשבה למעשה, שני הסופרים נגשו יחדיו למלאכת הקודש, ישבו שעות ע"ג שעות ותקנו את ספר התורה שיהא ראוי לקרות בו כדת וכדין. משגמרו עבודתם באישון ליל, יצאו שניהם (מאותה העיר שבה שוכנת הקהילה הנ"ל) לחזור לביתם. באמצע דרכם חיפשו אחר בית הכסא, ולא מצאו אלא בתוככי בית קברות נוצרי, בלית ברירה פנו להיכנס לשם. בשערי בית הקברות הלז עצר אותם 'שומר' ששאל לשמם והיכן מקום מגוריהם, ה'סופרים' לא הבינו לשם מה עוברים הם חקירה ודרישה זאת, מ"מ ברצונם להכנס דרך השער מסרו לו הפרטים ונכנסו.

כעבור כמה שבועות קיבלו השניים מכתב מ'עורכי דין' במדינתם, בו כתוב שעליהם להתייצב לפנייהם ביום פלוני, המה ראו כן תמהו - מה פשענו ומה חטאתנו כי דולקים אחרינו. בהגיע יום המיועד באו השניים, והודיעו להם כי באותה שעה שהם נכנסו ל'בית הקברות' הנוצרי התקיימה לווייה של גוי עשיר גדול, הלה עירי היה ולא הותר אחריו יורשים. וציווה ב'צוואת המת' שכל כספו יחולק שווה בשווה בין המשתתפים בהלוויה, ולכן נשאלתם בשערי בית הקברות לשמכם ומקום מגוריכם. כי אף לכם דין 'משתתפים' בלוויה זאת. והרי לכם 'ירושת המת' - \$62,000 (כשנים עשר ידות מהסכום שהיו מקבלים מבני הקהילה אילו היו משלמים להם כפי המקובל). ונתקיים בהם **אין אדם שומע לי ומפסיד** (דב"ר ד ה). וכבר אמר לי 'סופר' אחד כי לפליאת הדבר יש להוסיף, שמידת הס"ת היא באורך שישים ושניים יריעות, חושבנא דדין כחושבנא דדין.

ד. 'מעשה' בשלושה אחים שותפים שנסעו לצורך 'עסק' המשותף למדינת סין (China) הרחוקה, ויהי בבואם תרו אחר 'בית מלון' לשכור לעצמם 'מיטה, כיסא, שולחן ומנורה', לא מצאו רק חדר בקומה התשעים, בלית ברירה סברו וקבלו. והנה בכל ימות השבוע השתמשו במעלית (עליוועטער) אשר עמה 'יעלו שמים ירדו תהומות' במהירות עצומה, אך בפניא דמעלי שבתא יצאו מבית מלונם להתפלל בביהמ"ד דמתא מנחה, קבלת שבת ומעריב, ומשחזרו

יטע בהן אדר שנאמר אדיר במרום ה' - שפע רב הבא ע"י האמונה

אִתָּא בגמרא (ביצה טו:) 'הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר, שנאמר (תהלים צג ד) אדיר במרום ה'', וברש"י, 'אדר - לשון חזוק'. ומבאר הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע (לר"ה אדר בר"ה ר"ה) שהרוצה שיתקיימו כל נכסיו - הרוחניים והגשמיים יטע בהם אדר - לשון חזוק, כלומר, שבכל עת יחזק את עצמו לדעת שאדיר במרום ה', להבין ולהשכיל שכל קורותיו מאת ה' הם, אז ישכיל ויצליח בכל אשר יפנה.

מעין הדברים פירש גם הרה"ק ה'בני יששכר' ז"ע (מאמרי חודש כסליו, מאמר ד אות פג) וז"ל, וזהו שרמזו 'הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר', היינו יטע וישים בתוך נכסיו השבל (ר"ל, הלימוד) הנשמע מן חדש אדר, כי העוסק בסחורה ובנכסים ויאמר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, כי היה הדבר בטבע שבחרתי במסחר

באר הפרשה - פרשת תרומה

שבדור שהקב"ה עושה להם נסים והוציאו תופים ממצרים. וז"ש 'וירא בצר להם בשמעו את רינתם', ראה הקב"ה כי בני ישראל 'בצר להם' - בעודם בצרתם כבר משמיעים את רינתם - את השירה אשר הכינו, לכן הושיעם. מבאן לימוד לכל ישראל אשר נמצא חלילה בעת צרה ושר ומזמר על הישועה העתידה שהקב"ה בעזרו, עכלה"ק. ועל כן אמרו חז"ל משנכנס אדר מרבין בשמחה, כלומר, עוד בטרם הגיע הישועה כבר צריך להרבות בשמחה, והיא עצמה תקרב את התשועה^ה.

'משיצא' אדר וכבר באה הישועה או מרבין בשמחה, ומבאר הרה"ק רבי שאול ידידה ממאדוויץ זי"ע, כי דייקא 'בעת הצרה' צריכין להרבות בשמחה, וזהו בלי זינים של ישראל. ומביא בשם אביו זי"ע על הפסוק 'וירא בצר להם בשמעו את רינתם' (תהלים קו מד), שלכאורה קשה, וכי בעת צרה משמיעים רנה, והיה לו לומר בשמעו את צעקתם, וביאור הדבר, עפ"י מאמרו בכתוב (שמות טו כ) 'ותצאן כל הנשים אחריה בתופים ובמחולות', ומקשה במדרש, מאין היו להן במדבר תופים ומחולות, אלא מובטחות היו צדקניות

מצאו עצמם אובדי עצות - 'כיצד הרגל', כיצד יעלו עתה תשעים קומות הבנין ברגל, שהרי לא יתכן לחלל שבת ולעלות במעלית, וכך עמדו בקומת המבוא הנקראת 'לובי' חסרי אונים, כיצד ישאו אותם רגליהם עד השמים... והיאך יהא ביכולתם להתאמץ ולהתייגע כל כך...

עד שנמלכו ביניהם כי הנה חנן ה' כל אחד מהם בכשרון נדיר, 'ראובן' נתברך בקול ערב המושך אחריו בשירתו וזמרתו את כל השומעים עד שאינם מרגישים בין ימינם לשמאלם, לעומתו 'שמעון' יחיד מומחה בלספר מילתא דבדיחותא, ואילו 'לוי' הוא פה מפיך מרגליות, וכיד ה' הטובה עליו יודע להמחיש ולצייר את כל דבריו מתוך חיות ומתיקות עד שלוקח את קהל השומעים ל'מחוזות אחרים'... וקבעו ביניהם, ש'ראובן' יפצח בשירה וקול זמרה בכל הילוך שלושים הקומות הראשונות, וממילא לא ירגישו במאמץ העלייה כי יהיו עסוקים ראשם ורובם 'לשמוע אל הרינה ואל התפילה', בהמשך יאמר 'שמעון' דברי צחות המעלים שחוק וככה יעלו עוד שלושים קומות, ובחלק השלישי יתכבד 'לוי' להשמיע מדברותיו עד שיגיעו בשעה טובה ומוצלחת אל מקום שהותם בקומה התשיעית. ואכן כך עשו, 'ראובן' הנעים להם את החלק הראשון ועלו 'בנקל' שלושים קומות, לאחריו פתח 'שמעון' במליצות ודברי שחוק ולא הרגישו באימוץ הרגל, ולבסוף החל 'לוי' לדרוש, עד שהגיע לקומה השמונים, ונסתם לו המעיין... ולא עלה על זכרונו שום מימרא נאה, 'ווארט' חזק... או מעשה הגון... וביקש מהם, הזכירו לי 'משהו', בכדי שנוכל להמשיך לעלות, ואכן 'תרמו' לו מידיעותיהם והמשיכו לעלות עד לקומה השמונים ושבע... ושוב התחנן בפניהם הבו לי מעשה... כי כבר כשל הכח לעלות את שלושת הקומות האחרונות, עד שנזכר בעצמו, ואמר להם שמעו נא מעשה שהיה... מעשה בשלושה אחים שהוצרכו לעלות תשעים קומות, ובהגיעם לקומה השמונים ושבע נזכרו ששכחו למטה את 'מפתח' החדר...

לדידן ייאמר, הנה ימים באים, ימי השמחה בהם ניתן להתעלות ללא גבול, ואף הקב"ה פותח את אוצרותיו להשפיע עלינו עד שיבלו שפתותינו מלומר די, אך דבר אחד אסור לשכוח... את ה'מפתח'... וכלומר, ה'מפתח' להתעלות נמצאת בידנו, רק בנו תלוי ועומד אם 'ממנו נקח לעבוד...' או שנשאיר אותו נחשל כ'אשתקד', וח"ו שנעלה קומות על גבי קומות ונשאיר את המפתח 'למטה', כי מה הרווחנו בכל הזמנים הגבוהים, אם סוף דבר נשוב חלמטה לקחת את המפתח ונשאיר שמה מחמת חוסר אונים וכח.

והואיל והזכרנו 'מדינת סין' (China), נימא בה עוד מילתא, שהנה ידוע ומפורסם לכל באי עולם אודות מגפת ה'קורונה' המשתוללת בימים אלו, כשמקורה היא במדינת סין, ובימים אלו סין 'סגורה ומסוגרת', ואין מי שיעז להיכנס אליה, ואף בעלי העסקים אשר בימים כתיקונם שוהים שם הרבה מרחיקים עצמם ממקום הסכנה כמו מאש... ובאמת אם תתמה בפני כל אחד מהם, כיצד תשב בשלווה בביתך, והרי בוער בך 'צורך פרנסה'... הרי השואל לטיפש ייחשב, כי מה ל'צורך פרנסה' במקום ספק נפשות, מעתה תגדל התמיהה פי כמה וכמה על אלו האנשים המחזיקים את ה'כלים' שיש בהם לא פחות 'ספק נפשות' שהם כמגפה המשתוללת אשר רבים חללים הפילה - מחמת 'צורך פרנסה'... מדוע כאן 'צורל הפרנסה' מעבירתו על דעתו ועל דעת קונו... שומר נפשו ונפש ב"ב ירחק מהם.

ה. וכעין זה האריכו רבות בספה"ק שההודאה לקל הטוב על כל חסדיו המרובים אשר גומל עמנו ממשיכה שפע רחמים וישועות גדולות ונוראות. מעשה נפלא סיפר לי אברך מתושבי ניו יארק לפני כשנה, מעשה נס ופלא שאירע עם בתו, שזה לה כעשר שנים תמימות שסבלה מקושי בנשימה ל"ע (עקב 'ליחות' רבות שגדשו את גרונה), וכבר היו

מרבין בשמחה - אמונה מביאה לידי שמחה
 שקוע אני בסבך צרותי, זה בכה וזה בכה, וכיצד ניתן
 איתא בגמ' (תענית כט.) 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', 'לדרוש' ממני להרבות בשמחה, אך בוודאי דברי חז"ל
 והנה רבים אומרים, מה לי ולשמחה, כאשר נאמרו לכל אחד ואחד כי אכן בידו להיות בשמחה

אתה אצל כל הרופאים הנוגעים בדבר ואחד מהם לא ידע ולא הבין מה שורש המחלה ומקור סיבת החולי ומה יעשה
 בה, אדרבה, ככל שהוסיפו לדרוש ברופאים כך גברה הפליאה ותעלומה - מדוע אירע לה ככה, ובאלו דרכים אפשר
 לרפאותה, ואף כשנשלח ע"י כמה מומחים ל'אריזונה' (מדינה שבדרום מערבה בארה"ב) שם האויר יבש מאד, לא הועיל לה
 שהות של ג' שבועות אלא למשך שבוע אחד. והנה, קיבלה הנערה על עצמה שבכל יום ויום בטרם תעלה על משכבה
 לשנת הלילה - תשב ותכתוב על גבי ה'פנקס' עשרה דברים טובים שגמל עמה הקב"ה באותו יום, ועליהם תודה
 ותהלל להקב"ה הגומל חסדים טובים שגמלה כל טוב, וראה זה פלא, ביום הארבעים ואחד כתבה שהחלה לנשום
 כאחד האדם, וכל מכאוביה וקשייה נעלמו כלא היו. כי אכן הסגולה הגדולה והמועילה משאר כל הסגולות היא כאשר
 אדם 'זוקף ראשו' ורואה כיצד הקב"ה מפליא עמו לעשות תמיד בכל עת, וההודאה היא הפתח להביא את הישועה.

1. איתא ב'שפת אמת' (ליקוטים ר"ח אדר) לבאר הלשון 'משנכנס אדר מרבין בשמחה' ולא אמר 'משהגיע או משבא
 אדר, אלא פירוש נכנס - בגוף האדם, משנכנס האדר בגופו של אדם אז מרבין בשמחה, וללמדנו כי צריך להכניס
 את ה'אדר' ולחיות אותו בכל ימי החודש, ואז נזכה להרבות בשמחה.

2. הנה הא דאמרו חז"ל (שם) 'משנכנס אב ממעטין בשמחה' הובא להלכה בשו"ע (או"ח סי' תקנ"א ס"א), ואילו 'משנכנס
 אדר' לא נכתב בשו"ע (רק בדברי הגמרא), וכל כך למה, כדי שלא יוכלו לצאת יד"ח השמחה בלימוד ההלכה בלבד
 על דרך שאמרו (מנחות קי.) 'כל העוסק בתורת... כאילו...' רק יקיימוה בפועל ממש.

אמנם בדברי חז"ל במשנה ובגמרא הובאו שני הדינים, אלא שגבי חודש אדר קצרו 'משנכנס אדר מרבין בשמחה'
 ולא האריכו במה וכיצד, ולאידך גבי חודש אב אמרו 'משנכנס אב ממעטין בשמחה', וביארו בארוכה כיצד יש לקיים
 את ה'ממעטין' בחודש אב, ומדוע לא ביארו כיצד ובמה יש לקיים את ה'מרבין בשמחה',

ושמעתי מאחד מצדיקי הדור שליט"א, דמי שבא להתלמד להיות 'רופא' ילמד בתוך הלימודים כדת מה לעשות
 באיש אשר בלע מידי הרבה תרופות בפעם אחת, כי הבולע הרבה מהם מסוכן הוא שיובילוהו 'משמגר ועד הר
 הזיתים'... אבל אם אחד יבלע כמות מרובה של וויטאמינים, אע"פ שהדבר גרוע אבל אינו מסוכן כ"כ, ואין 'הלכה'
 או 'הוראה' מה לעשות באיש כזה. כיו"ב, כשמורים לנו למעט בשמחה, אזי 'להגדיל' ולהרבות את הטיפול הוא
 מסוכן, לזה הורו לנו הלכה ברורה באיזה דברים למעט - כגון לא להתחתן ולא לבנות בית, כדי שלא יסתכנו בעצבות
 יתירה, אבל בענין 'מרבין בשמחה' אפילו אם יעברו יותר מהנצרך, אין זה סכנה להיות מאד בשמחה (ואפילו אם יגיע
 למצב של שמחה יתירה מן השיעור, שכבר 'עבר את הגבול' ואינו טוב) ואין צורך ל'הלכה ברורה' ו'הוראה' מה לעשות ומה לא
 לעשות כדי למנוע זאת.

עוד ייאמר בה, כי כאן לגבי חודש אדר לא נכתב במה וכיצד מרבין, כי אין לומר למי שזכה בלאטערי (לוטו)
 במה לשמוח, אלא הוא עצמו ישמח בכל העולה לפי מצבו, ועל דרך זה צריך להיות 'מרבין בשמחה', מתוך עומק
 הרגשת השמחה בישועת ה', וכל אחד יבטא את השמחה כפי עניינו.

בדרך צחות שמעתי, לבאר מה שנקטו חז"ל בלשונם 'כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר
 מרבין בשמחה', שלכאורה תמוה מהו ה'כשם', ולמה תלו הא בהא, אלא, שהרואה את חברו אוכל בשר שמן בתשעת
 הימים שבין ר"ח אב לתשעה בו, ומשמח ב'כלי זמר' וכדו', בוודאי יצעק עליו בקול רעש גדול שהוא פורץ גדר
 וישכנו נחש (ראה שו"ע או"ח תקנ"א ס"א), כי אפילו התינוקות יודעים שבימים אלו נהגו איסור באכילת בשר ושתית יין,
 כיו"ב ממש 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', שאם יראה את חברו בפנים נפולות יוכיחו על כך בכל תוקף, וידרוש
 ממנו להסיר עצבות מלבו ולשמוח בשמחה של מצוה.

ח. והרי השמחה צריכה להיות 'שמחה' באמת, ולא רק תחת 'עול כבד' שהוא מחויב לשמוח בימים אלו כי אין
 שמחתו שמחה, וכמו שמספרים בדרך הלצה, שפעם היה עני ואביון שהיה נאנח תמיד על מצבו הדחוק ועל
 החובות הרבים התלויים בצווארו, פעם הוכיחו צדיק אחד מדוע אינו בשמחה תמיד, והלא צריך האדם לעבוד את
 ה' בשמחה, ויהי כשמוע כן העני נאנח שוב כדרכו ואמר אוי, נתחייבתי בעוד 'חוב' עכשיו... וכי לא די לי ב'חובות'
 שיש לי עד היום... פשיטא שזו איננה שמחה מעומק הלב כראוי.

באר הפרשה - פרשת תרומה

על אף כל העובר עליו^ט. והדרך הישרה היא' על ידי ריבוי האמונה, וכמו שמבאר הרה"ק הדברי ישראל'

ט. דברים נפלאים הביא הגה"צ בעל מחבר 'רמזי מחשבה' שליט"א (הסובל בשנים האחרונות יסורים נוראיים ממחלה קשה, השי"ת ירפאהו ברפ"ש במהרה) בהקדמת הספר, וז"ל. **משנכנס אדר מרבין בשמחה**. בשפת אמת (ליקוטים) מביא את דברי הזוה"ק (תיקוני זוהר אתון כ"ב) בשמחה אותיות מחשבה. והענין מתבאר בפשיטות **שלהיות בשמחה תלוי במחשבתו של אדם**, שמחה אינו תלוי כלל במה שיש לו לאדם ובמה שחסר לו לאדם, אם מחשבותיו של אדם יהיו מחשבות המביאות לו שמחה הוא יהיה בשמחה.

החושב שאם ישלים לו הקב"ה את כל חפציו שהוא משער לעצמו שהוא חפץ בהם, רק אז יוכל להיות בשמחה, טועה הוא, כל אחד יכול להביט מסביבו ולראות את האנשים שכאילו יש להם די מחסורם, ופניהם עצובות, כי אין שום דבר יכול להביא שמחה לאדם, אם לא שבמחשבתו הוא מכניס לעצמו מחשבות של שמחה, כשהוא מאמין במחשבתו שכל מה שעושה הקב"ה בשבילו הכל הוא לטובה, ואין שום דבר רע יכול לצאת מאיתו ח"ו.

ואומר לכם זאת **ממה שאני רואה ומרגיש מעת שהקב"ה שלח לי מתנות נפלאות** (בלשון נקיה, חולי ומכאוב נוראיים ל"ע), אין שום דבר שיכול לעצור את השמחה באדם, המחשבה ורק המחשבה של האדם מחליט האם הוא יהיה בשמחה או שיהיה בצער, אין הקב"ה לוקח מאף אחד את הבחירה להיות בשמחה, גם אם נשלח לו ממרום כל מיני מתנות, ונראה לו שנלקח ממנו דברים מסויימים, הרי את המחשבה אין הקב"ה לוקח ממנו, ועל המחשבה האדם עצמו בעל הבית, ויכול הוא לחשוב ולהתבונן בטובות הנפלאות שהקב"ה עושה איתו, ולראות בחוש איך שבכל צעד ושעל הקב"ה נמצא סביבו ואין הקב"ה עוזב את אף אחד אפילו לא לרגע קט.

ואם רק יחשוב האדם טיפה מן הים ממה שהקב"ה חושב עליו, כבר היה מזמן בשמחה, דהקב"ה חושב ומשפיע על כל אחד ואחד בכל רגע ורגע חיים טובים ומאושרים, סוף דבר, הכל תלוי במחשבותיו של אדם, ובמחשבתו הוא מחליט אם להיות עצוב ומדוכא או להרים את רוחו ולהיות בשמחה ולחיות חיים רוחניים ומרוממים. עכ"ל. וכבר היה מעשה אצל הגאון רבי אליהו מאיר בלוך זצ"ל ראש ישיבת טעלז בארה"ב, אשר רקד ושמח עם תלמידיו ביום הפורים בשנת תש"ד בהיותו כבר על אדמת ארה"ב, והייתה השמחה גואה למעלה למעלה כדת היום, טען שם אחד מהנאספים - לא יתכן שראש הישיבה שמח באמת לאחר שאבד את כל בני משפחתו במלחמה ולא נשאר לו לפליטה אלא בת אחת ויחידה, בוודאי כל ריקודים אלו אינם אלא 'למראית עין' ומן השפה ולחוץ, שעושה עצמו כמי ששמח, אבל בפנימיותו שבור ורצוף הוא עד היסוד.

כשהגיעו הדברים לאזני 'ראש הישיבה', הפסיק את הריקודים והמחולות, אסף סביבו את התלמידים, ופתח לאמר להם, איתא בגמ' (מגילה י:) 'אמר ר' יוחנן בקשו מלאכי השרת לומר שירה (בקריעת ים סוף) אמר הקב"ה מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה', ולכאורה יש לתמוה, שהרי בני ישראל אמרו באותה שעה שירת הים אף ש'מעשה ידי טובעים בים', ונמצא שאין חסרון לומר שירה במצב כזה, ואם כן מה הטענה על המלאכים, ומדוע נגרע חלקם מלומר שירה. אלא כך ביאור הדברים, שידוע שאין מלאך אחד עושה שתי שליחויות, והיינו שאין בכוחו של מלאך לעשות שני דברים כאחד, לשיר שירה מתוך שמחה ולהיות באותה שעה בצער על מעשי ידי הקב"ה הטובעים בים, אמנם בני ישראל עדיפים בזה מהמלאכים, כי ביכולתם להיות בבת אחת ובחדא מחתא בשמחה מצד אחד ובאבלות מצד שני, וכפי שהעידו חז"ל (בר"ר נו יא) על אברהם אבינו בעת שעקד את יצחק בנו על גבי המזבח וישלח אברהם את ידו, הוא שולח יד ליטול את הסכין ועיניו מורידות דמעות ונופלות דמעותיו לעיניו של יצחק מרחמנותו של אבא, ואף על פי כן הלב שמח לעשות רצון יוצרו', ועל כן שירת בני ישראל בים סוף נתקבלה ברצון לפני הקב"ה, כי היו מצד אחד בשמחה ופיהם מלא שבח ותהילה על הנס הגדול שנעשה להם, ובד בבד כאב ליבם על אובדן מעשה ידיו של הקב"ה. וסיים רה"י, שאף הוא כן, כי למרות שליבו שותת דם על אובדן משפחתו אך בכוחו של יהודי להתרומם מהכאב ומהעצבות ולהיות בשמחה באמת.

משל למה הדבר דומה, לבית שכולו מלא בחפצים עד שאי אפשר לדור בו, אמנם ניתן לדלג ולדור בעליית הגג, כך גם אצל כל אחד ואחד, שהגם שמלא הוא ב'חבילות' ייסורים עד למעלה ראש ה"י, יש בו את הכח להתרומם מהמצב הנורא בו הוא שרוי ולעלות 'לעלייה' ולשמוח עם הקב"ה.

בספר 'אמרי שאול' להרה"ק רבי שאול ידידיה ממאדו"ץ זי"ע מביא (עניני זמרה ושמחה אות יב) וז"ל. כאשר נס ונמלט בעת הפצצת פולין (בימי המלחמה) ובא לוולנא, שאלהו אחד, למה אין דאגה יתירה ניכרת על פניו (כי תמיד, היה חוט

והנה, ענין 'כסף וזהב' שבכלי המשכן שייך גם בבני ישראל שהרי 'זהב וכסף' מרמזין על עניין ה'יראה והאהבה' (עיין באור החמה על הוזה"ק בפרשתן קמח), אבל דבר זה לא ידענו - היכן מצאנו ענין 'עורות תחש' אצל בני ישראל.

ומבאר ה'דברי ישראל', עפ"י דברי רש"י שגונון הרבה יש לו לאותו תחש, וזה שייך אף בבני ישראל שבכל מיני גונון שהבורא מנהיגו ישמח ויעז במתת גורלו, וזה עומק דברי רש"י ולא הייתה - ענין התחש, אלא לרמוז לאדם שיקבל עליו באהבה ושמחה את השעה של עכשיו - ויגיל וישמח בכל פעלי אביו שבשמים עמו.²

וכן אמרו ב'אבות' (ד א) 'איזהו עשיר השמח בחלקו', וברש"י, בחלקו - בחלק שהקב"ה מזמין לו, בין טוב בין רע, בין רב בין מעט - הכל נוטל בעין יפה. ורמזו לה בספר קדמון (עי' אגרת הטיוול חלק הרמזו אות ע) ש'חלקו' נוטריקון חס לח קר זיבש. והיינו שהוא מקבל

זי"ע (כללי אורייתא אות צ) בלשון הפסוק (תהלים יט ט) 'פקודי ה' ישרים משמחי לב', פקודי הוא מלשון 'חסרון' (כמו 'ולא נפקד ממנו איש', במדבר לא מט), וכלומר, שהמבין שחסרון פרנסתו או חסרון הבריאות וכיו"ב כל אלו הנם פקודי ה' - הם באים מה' שהוא והנהגתו ישרים המה, ומקבל את הנהגת ה' עמו באהבה - 'צורי ולא עוולתה בו', הרי מחשבות הללו משמחי לב המה, ותמיד יהיה בשמחה. כי מה לו לכאוב ולהצטער על העובר עליו, וכי ראית מימך אדם המצטער על 'טובתו' א'.

וכן מרמזו לה ה'דברי ישראל' זי"ע (ד"ה ועורות תחשים) בהאמור בפרשתן (כה ה) 'ועורות תחשים', וברש"י, 'תחשים' - מין חיה ולא הייתה אלא לשעה, והרבה גוונים היו לה, לכך מתרגם ססגונא שיש ומתפאר בגוונים שלו'. וכתב ה'דברי ישראל' שג' דברים דומים זה לזה - ואלו הן, א. ציור מעשה בראשית, ב. ציור המשכן ג. ציור כל אחד ואחד מבני ישראל (תיקוני זוהר, הקדמה יג א). וכל מה שהיה באחד מהם שייך בכלם.

של שמחה משוך על פניו, כידוע), ענה ואמר, גם אני 'דואג', ודאגות רבות סבבוני. אלא, שאת כל דאגותי ארזתי בתיבה אחת, ופעם אחת ביום הנני פותח אותה, ומוציא מתוכה את 'צרור דאגותי' ודואג כשעה קלה, ולאחמ"כ אני מחזירן, מכניסן וגונזן היטב כאילו אינם קיימות בעולם כלל. אם כן, מדוע אשקע בדאגותי כל היום (כאומר, הרי הן ארוזות ושמורות היטב)...

כתב בנו של הגה"ק רבי שלמה זלמן ארנרייך משמלויא זי"ע, וז"ל (ב'תולדות רבינו' בהקדמה לאבן שלמה) זכורני שאמר לי לפני חתונתי, שמע בני מיום עמדי על דעתי לא הי' לי אף יום מנוחה אחד, והלא אתה יודע מה שעבר עלי בימי חלדי, ואעפ"כ האם ראיתי פעם ח"ו בעצבות, לא, כי תמיד הייתי בשמחה, זכור בני ואל תשכח דבריי אלו. י. מלבד ריבוי התפילה לזכות למידת השמחה, וכמו שכתב הרה"ק ה'צמח צדק' זי"ע במכתבו (נדפס באגרות קודש מכתב ד) 'על דבר מבוקשו וכו', וודאי שיש לבקש מה' על שמחת הנפש, כמאמר (תהלים פו ד) 'שמח נפש עבדך', וכן (בברכת השיבה) והסר ממנו יגון ואנחה'.

יא. הנה נאמר בקרא (ירמיהו יז ז) 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו', ורבים הק' מהו כפל הלשון - יבטח בה' ושוב והיה ה' מבטחו. ומבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע, כי פעמים שהאדם בוטח בה' - לא מחמת כי בטחונו אכן עז בה', אלא מאחר שכבר נתייאש ממצבו, ורואה כי ממילא אפסה תקוותו, מה איכפת לו לסמוך ולבטוח בה' - הרי אם לא יועיל לא יזיק... ומה סימן היכר יש למי שבוטח בה' באמת, מתוך ידיעה שאין עוד מלבדו והוא יעמידנו על דרך טוב ויושיענו מכל מצוקותיו - אם הוא שמח וטוב לב, כי זה הבוטח בה' רק מתוך ייאוש שאבדה תקוותו הרי הוא מר וזועף, כי אין כוח בביטחון כזה לשמח האדם ולהסיר כל עצב ודאגה מלבו. רק הבוטח בשמו הגדול באמת מלא שמחה. לזה חזר לומר 'והיה ה' מבטחו' - במה יודע אם הוא בוטח באמת, והיה ה' מבטחו - אין 'והיה' אלא לשון שמחה (בר"ר מב ג), והיינו אם הוא שמח אף בתוך מצבו כעת (דברי' הנדמ"ח ח"ב ליקוטים עמ' תח). יב. וכן כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (אחרי תרנ"ד ד"ה במדרש) וז"ל, ואם האדם זוכה לאמונה ובטחון כראוי, אז לבו בטוח כי כל הנהגה שלו (כלומר, כל הנעשה עמו) מהקב"ה, והכל הוא כפי הטוב ונצרך לו על צד היותר טוב מכל הטובות שבעולם. עכ"ל.

איתא מהרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (קורח תרע"ז ד"ה ויראו) ששמע בילדותו בשם הרה"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע, כי כאשר יניחו את ה'חבילות' (צרות וייסורים ולעומתם הטוב והשמחה) של כל באי עולם, ויצא הכרוז כי הרשות נתונה לכל

באר הפרשה - פרשת תרומה

באהבה, ושמח בכל הגוונים שמתנהג עמו הבורא, באמונתו שמאת ה' הוא ולטובתו השלימה והגמורה". אדם כזה אינו 'דוחק את השעה' - להיות יושב ומצפה מתי כבר תחלוף מעלי הנהגה זו (וולתי בתפילתו), ותבוא שעה אחרת בהנהגה חדשה, אלא יש ושמח בכל עת ושעה בהנהגת הבורא עמו.

רבים נתונים בצרה וכשביה עוד יותר ממנו, ואם כן עם כל מה דעזו עליו יש לו עדיין לשוב ולשמוח. כפי שמתאמרא משמו דהרה"ק רבי יצחק מווארקין ז"ע דהנה בשעה שמיעט הקב"ה את אור הלבנה, הרבה את צבאיה בכוכבים כדי לפייס דעתה (רש"י בראשית א טז), ולכאורה צריך ביאור וכי מה נחמה היא ללבנה בבריאת הכוכבים וכי משום זה חזר אורה להתרבות, אלא, כי בראות הלבנה את הכוכבים - תנוח דעתה בראותה כי 'אור הכוכבים' מועט הרבה מ'אור הלבנה', ואם כן עדיין לא גרע מצבה כל כך, דהרי ישנם כוכבים שאורם פחות מאורה, ובוה נתפייסה דעתה".

שמח בחלקו - המאמין שזהו חלקו יגיל וישמח

עצה טובה על ידה יכנס האדם לשערי השמחה וישאר שם, שיתבונן בחסדי המקום עליו, ובמקום שמחשבתו תשוטט ב'חסר' לו, יביט סביבו ויראה כי

איש לבחור לעצמו 'חבילה' אחת... אזי יבחר כל אחד ויתפוס בשתי ידיים את חבילתו שלו, כי הקב"ה גדול העצה ורב העלילה נותן לכל חד וחד בדיוק נפלא את אשר נצרך לו לטובתו ברוח ובגשם - ומה שבכוחות גופו ונפשו לעמוד בה. וכך איתא ב'חובת הלבבות' (שער הביטחון בארוכה) שמחויב כל אדם להאמין שבמידה שה' מודד לו, כך ממש צריך להיות ואין עצה אחרת, וממילא לא יהיה לו שום תלונות על הנהגת ה'. ובוה מבאר ה'אמרי אמת' את הנאמר אצל נשיאי המטות 'ויראו ויקחו איש מטהו' (במדבר יז כד), ואיתא שם בתרגום 'ויראו' - ואשתמודעו (מלשון נודעו ונוכחו לראות), שהכירו והבינו שלכל אחד מגיע חלקו הראוי לו.

וכך פירש הרה"ק מרוז"ן ז"ע את הפסוק 'ירבו עצבותם אחר מהרו' (תהלים טז ד) כי יש בני אדם שאף אם יש להם די פרנסתם דואגים על העתיד ומזה יש להם עצבות וזה ירבו עצבותם - מחמת 'אחר מהרו' שדואגים מה יהיה אחר כך (עטרת ישראל בשמו).

פעם ישב הרה"ק ה'בית אהרן' ז"ע ב'עריכת שולחנו' ובדברי הקודש ביאר פסוק הנ"ל... לאחר ה'שולחן' קרא לג' מתלמידיו ושאלם מה היה ביאורו בזה הפסוק, וכל אחד מהם ענה באופן אחר, הראשון חזר על דברי הרבי 'ירבו עצבותם' - כיצד מתרבה בקרבם ה'עצבות' כי 'אחר מהרו' - שדוחקים את השעה וממהרים להביא את האמור להיות להם לאחר זמן. השני פירש 'ירבו עצבותם' - מי שמרבה בקרבו את מידת העצבות 'אחר מהרו' - שממהר להביא עליו עוד עצבות אחרת, כי עצבות גוררת עצבות, והשלישי פירש 'ירבו עצבותם' - המרבה בעצבות, 'אחר מהרו' - מלשון מוהר ומתנה, שנותן בעצבותו מתנה 'לסיטרא אחרא', ה"י מהם ומהמונם... נענה הרה"ק כי כל ג' הביאורים אמת יש בהם (דברי אהרן).

יג. כתב הרה"ק בעל ה'תניא' ז"ע (אגרת הקודש פ"א) 'אבל המאמין לא יחוש משום ייסורים בעולם, ובכל ענייני העולם הן ולא שוין אצלו בהשוואה אמיתית', עכ"ל.

אברך אחד תינה את מר נפשו אצל הרה"ק רבי שלום מקאמינקא ז"ע שצרות ומצוקות רודפים אחריו וחיי מרים עליו. ענהו הרה"ק הכל לטובה מאת הבורא הטוב ומיטיב לכל, אמר האברך, וכי אפשר להתכחש למציאות הדברים כי רע ומר חלקי, אמר לו הרה"ק ה'מבינים' ישבחו את משקה היי"ש ושאר 'משקאות החריפים', וישתו ממנו לרוב. לעומתן, אדם מן השורה שיטעם מהמשקה יזדעק מיד ויחמיץ פניו לנוכח מרירותו כי רבה, ומהי תשובת ה'מבין', כי אכן, כך הוא טבעו של המשקה - 'מרירות' זו תביאנו בתוך זמן קצר לידי 'ששון ושמחה', וממילא מתחילת שתייתו כבר מרגיש בו מתיקות שאין כמוהו, אף אתה כיוצא בו, הנך מתאונן על המרירות שבחייך, אין זה כי אם אחר שאינך 'מבין' עד כמה מתוקים המה דרכי ה', ואם תבין זאת, הרי מיד בעת 'שתיית המרורים' תגיל ותשמח כל ימי חייך.

יד. כך גם מצינו במעשה דרבי עקיבא (נדרים ג), לאחר שנישא לרחל בתו של כלבא שבוע, וגירשם אביה מביתו, התגוררו בצריף קטן ומך ליפול ולא היה להם לחם לאכול ובגד ללבוש, כי אם מעט תבן אשר עליו היו מניחים את ראשם בשכבם בלילות. יום אחד נתגלה אליהם אליהו הנביא בדמות עני ואביון, ואמר להם כי זה עתה ילדה אשתו, ואין לו אפילו מעט תבן בשביל היולדת והרך הנוולד, ושאלתו בפיו האם יוכלו לתת לו מעט תבן. נתן לו

האותיות 'לב' יש אותיות 'אך', שכן לימין האות ל' הוא כ', ולימין הב' הוא א', ויחדיו עולים לתיבת 'אך', וזהו אומרם הרוצה להחכים ידרים, שבכדי להחכים, להיות חכם ירא שמים ועובד את המקום עליו להדרים, כלומר להביט לימין תיבת לב (דהנה דרום נחשב כצד ימין - להעומד ופניו למזרח, וצפון לשמאלו) והיינו שיזכור תיבת 'אך' למעט, שהשיג עדיין רק מעט, ועליו להשיג עוד ועוד, להתעלות בכל עניני הרוחניות, ולאידך, הרוצה להעשיר, בענייני עושר [ובפרט מה שאמרו 'איזהו עשיר השמח בחלקו'], עליו להצפין - היינו לשמאל אותיות 'לב' שהם אותיות ג' זמ', העולים לתיבת 'גם', והיינו שיראה עצמו לעומת אלו שיש להם פחות ממנו - ואם כן עשיר גדול הוא ולא חסר לו מאומה, ואז ישמח ויעזו במתת גורלו.

צהלה ושמחה - מעלת וסגולת השמחה

הנה כשנשאלה אסתר במשתה היין (אסתר ה ו) 'מה שאלתך וינתן לך', השיבה (פסוק ח) 'יבוא המלך... ומחר אעשה כדבר המלך', ולכאורה יפלא מדוע דחתה למחר ולא התחננה מיד על נפשה אחר שאמר לה מה שאלתך וינתן לך, וכן צריך לבאר על מה סמכה בדעתה שלמחר יהא בידה לפעול יותר מאשר תוכל

ומבאן, שלא יחשוב האדם השבונות רבים - בדרבו של עולם לחשוב תדיר רק על החסר להם, ואינם מתבוננים לרגע לחשוב על כל השפע הרב אשר נתן להם אלוקים^{טו}. ולו חכמו וישכילו ויעמדו להתבונן כמה טובה וברכה העניק להם אבינו שבשמים ברוב חסדו וטובו וכמה חוזר הוא לתת להם עוד ועוד הרי ירקדו ויפזזו, ולא תמוש השמחה מאתם מעולם ועד עולם.

בענין זה כתב ה'בן יהודע' (ב"ב כה:): לבאר באופן נפלא את מאמר חז"ל (ב"ב כה:): 'הרוצה להחכים ידרים... הרוצה להעשיר יצפין', על פי מה שכתבו חכמי המוסר, שבענייני הנפש (רוחניות) יש לאדם למעט עצמו על ידי שיתבונן כי יש רבים החשובים ונגדולים ממנו - ויראה עצמו כחסר, וכמי שעדיין לא הגיע למדרגה הראויה ועל ידי זה יהא תמיד 'מוסיף והולך', לאידך, בענייני הגוף יש לו להגדיל עצמו, כלומר לראות עצמו כעשיר ובעל נכסים - על ידי שיתבונן תמיד כי יש רבים אשר לא שפר מצבם כמצבו, וממילא ישמח תמיד בחלקו אשר חלק לו ה'^{טז}.

וכבר אמרו 'אך' למעט ז'גם' לרבות (ר"ה יז: ועוד), והנה למעלה מתיבת 'לב' - והיינו מצד ימינם של

רבי עקיבא ממעט התבן אשר עמו ופנה אל רחל אשתו ואמר לה, ראי נא, כי עדיין איננו בשפל המצב, דיש מי שאפילו מעט תבן אין לו. כך, ככל שהאדם מתבונן בכל מה שיש לו לעומת אחרים, מבין הוא כמה עליו להודות. וכהא דאמרי אינשי, על אחד שלא היו לו די מעות לקנות בהם מנעלים לרגליו, והיה מתאונן על כך ומלא טרוניות כרימון, עד שיצא לרחובה של עיר וראה מאן דהו שאין לו רגליים כלל, מיד הבין כמה עליו להודות לה' על שיש לו רגלים, דמה בכך שכעת אין לו מנעלים, מכל מקום 'רגלים' יש לו.

טו. ידוע פירושו של הרה"ק ה'כתב סופר' ז"ע (ע"ה"ת) בפסוק שבפרשת משפטים (כג כה) 'זהסירותי מחלה מקרבך' איזהו מחלה שהוא ב'קרב' של אדם, הוי אומר מי שאינו מרוצה ממצבו ואינו שמח בחלקו...

וכבר כתב ה'מדרש שמואל' (אבות פ"ד מ"א) בשם המהר"ם אלשקר ז"ע לפרש מה שאמרו במשנה איזהו עשיר השמח בחלקו - 'ואמרו על דרך הלצה עשיר ר"ת עינים שינים ידים רגלים ובבריאות אלו הדברים יקרא עשיר'.

מעשה באחד שבא לפני הגה"ק רבי משה יעקב רביקוב ז"ע הנקרא ה'סנדלר' (ע"ש שהסתיר עצמו ועסק במלאכת הסנדלרות) וביקש ממנו 'חיזוק', נתן בו הסנדלר עינו ואמר לו 'חיזוק' אתה מבקש... האם ידעת כי בעיר מולדתי היה אחד שהסכים לשלם אלף רובל בכדי לראות את פני בלבד ואתה מבקש חיזוק... נדהם הלה מדבריו התקיפים ובפרט שלא היתה דרכו לדבר על עצמו בגדולות ונפלאות... עד שהסביר לו הסנדלר את פשר דבריו, כי היה שם אחד אשר ל"ע היה סומא בשתי עיניו, והיה מסכים לשלם אלף רובל לזכות לראות צורת אדם, ואתה אשר ב"ה בריא אתה בשתי עיניך, וכי הינך צריך לחיזוק, שמח בחלקך ותן תודה לקל הטוב על כל חסדיו אשר עושה עימך.

כה אמר הרה"ק הייטב לב ז"ע שהנה אומרים אנו (בתפילת נשמת) 'שכן חובת כל היצורים', וראשי התיבות הם 'שכחה', שכן זה דרך הבריות לשכוח מחובתם להודות ולהלל.

טז. ומרמז שם ה'בן יהודע' ענין זה בלשון הפסוק (שמות כ ד) אשר בשמים - בענייני שמים, יתבונן שיש ממעל ממנו, ואשר בארץ - בענייני ארציות, יתבונן לראות כי יש מתחת לו.

ולהסיר שקו מעליו, ולא קיבל, וצריך ביאור, וכי מחוסר בגדים היה מרדכי שחשבה אסתר שצריך לשלוח לו בגדים - הרי ראתה שבכוונה תחילה התלבש בשק ואפר מה שלא עשה מעולם, וא"כ לא היה לה כי אם לשאלו 'מאי האי' ולא לשלוח בגדים.

זמבאר ה'תפארת שלמה', שאסתר הבינה מיד שמרדכי שמע איזה בשורה קשה ומרה, ולכן קיבל על עצמו להתענות ולצום כדי לקרוע רוע גור דינו, אלא שהיא הייתה סבורה שלא זו הדרך, כי אף בעת צרה וצוקה יש להתחזק במדת השמחה, ורק על ידי השמחה אפשר לצאת מכל המצרים. ומרדכי לא קיבל דבריה, וסבר דבעת כזאת צריך להתפלל אל ה' בשברון לב ומתוך מרירות, ונחלקו שניהם במעשה אשר יעשו, אמנם הקב"ה הכריע שהצדק עם אסתר המלכה, וכך סיבבה ההשגחה שיבוא מרדכי לידי מידת השמחה על

לעשות בו ביום, וביארו צדיקים כי בעת ההיא היה 'ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב' (פסוק ט), וידעה אסתר שבעת 'שמחה' כזאת לא תוכל להפילו ולנצחו', כי לא יאונה כל רע לאיש השרוי במדת השמחה¹, ועל כן התחכמה והזמינה אותו לבוא למחר אחר ששמחתו תפוג מעט, ואז תצליח להפילו בנקל².

זלימוד גדול הוא לבני ישראל, שאם לאותו רשע הועילה מדת השמחה שלא יוכלו להזיק לו, כ"ש שתועיל מידה זו לבני ישראל עם קודש לבטל מעליהם את כל הצרות והיסורים, וכמו שאמרו צדיקים (דגמ"א בליקוטים, ועוד הרבה מהצדיקים) לרמוז בפסוק (ישעיה נה יב) 'כי בשמחה תצאו', שעל ידי השמחה אפשר להינצל מכל הצרות, ולצאת מאפילה לאור גדול³.

וכן פירש ה'תפארת שלמה' (רמזי פורים ד"ה ותשלח) בפסוק (אסתר ד ה) 'ותשלח בגדים להלביש את מרדכי

יז. נוראות אמר הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע, מדוע 'דרך רשעים צלחה' ורואים רשע וטוב לו ואילו הצדיק רע לו, כי הרשע שרוי בשמחה תמיד, ולכן יש לו הצלחה במעשה ידיו.

יח. וכך אומרים בשם הרה"ק מקארלין זי"ע שאם יהודי מתהלך בשמחה מעצם הדבר שהוא יהודי, ערב אני לו **שלא יאונה לו שום רע לא בגשמיות ולא ברוחניות** (מאמר מרדכי).

יט. מעשה שהיה בדור הקודם, בילד קטן שהכניס מטבע לפיו, והיא נתקעה בגרונו רח"ל עד שנחסמו דרכי הנשימה וכמעט שלא פרחה נשמתו, הבהילו אביו אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע כשפני האב חיוורות ואילו הילד 'כחול', נענה החזון"א ואמר שאין כל דרך הצלה אלא אם יחישו את הנער לפני הרב מפוניבז' והוא יצילנו, וביאר את דבריו, שהרי הוא 'יחיד מומחה' ואין כמוהו היכול להוציא מטבע מהמקומות הקשים ביותר... פרצו כל הנוכחים בצחוק גדול, ואף הילד מילא פיו שחוק בפה פתוח ורחב עד שמצאה המטבע דרך לצאת ויצאה חוצה. או אז אמר החזון"א שבכח השמחה לחלץ ולהוציא מכל צרה וצוקה.

עתה נתבונן קימעא, אותו הילד לא היה 'בשמחה' אמיתית ושלימה... ולא צחק בפה גדול אלא מאחר שראה שכולם צוחקים, ללמדנו שאפילו שחוק מזויף (המתחזה כמי שהוא שמח) אף הוא בכוחו להמשיך את הישועה, וכמו שאמר הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (ילקוט אורות רבותינו עמו' נט) לרמוז בפסוק (דברים טז טו) 'והיית אך שמח' - שראשי התיבות של תיבות אלו הוא שו"א, לרמז בזה שפעמים על האדם להיות שמח בפנים צוהלות אפילו אם אין השמחה אמיתית אלא שווא, וע"י צהלתו בפניו יבוא לבסוף לשמחה אמיתית.

וכך היה אומר הגה"ח רבי זלמן בריזל זצ"ל, לאברכים שעמדו בשערי הנישואין, שכל העובר עליהם בחיי היום יום - אם ראש הכולל גער בהם, או החברותא עזבם לאנחות, וכו' וכו"ב, כל אלו לא ישפיעו על מצב רוחם רק עד דלת הבית, אבל בבית פנימה - די ווענט זאלען טאנצען (כותלי הבית ירקדו ויקפצו מרוב השמחה שתשרה שם).

והוא עצמו נהג עד אחרית ימיו, בכל עת שנכנס הביתה לרקד ריקוד 'קאדצ'קע' (מין ריקוד שמח הנהוג בעיה"ק ירושלים) מול בני הבית להשרות שם שמחה, והיו מעידין בניו ובנותיו, כי רוח השמחה הייתה שורה בבית אף בימים מקדם כשהלכו לישן שינת הליל מבלי להכניס אפילו חתיכת לחם לסעודת הערב מרוב עוני ומחסור, אבל השמחה לא משה מאהלם מעולם.

כ. איתא בגמרא (עירובין נד.) 'האי עלמא כבי הילולא דמיא', יש שביארו ש'שכר מצוה בהאי עלמא' תלוי עד כמה מתדמה האדם ל'בי הילולא', כי בדרך כלל 'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא' (עירובין כב.), מכל מקום אם יעשה עצמו 'כבי הילולא' - שיתנהג במידת השמחה, יזכה לקבל שכר גם ב'האי עלמא'.

אמר - מוטב לא אפסיקנו, כי אם אפסיקנו וודאי יחזור להתפלל שנית מתוך שמחה, ותפילה מתוך שמחה בוקעת רקיעים ואין שום מחיצה ומבדיל שיעכב בעדה מלהגיע עד לכסא הכבוד כ"א.

ועל ידי השמחה בטוב לבב - הבאה לו מתוך אמונתו בפנימיות הלב יצא מכל צרותיו ומצוקותיו, וכביאורו של הגר"א זי"ע על הכתוב (משלי יח יד) 'רוח איש יכלכל מחלהו ורוח נכאה מי ישאנה', וז"ל. השמחה באה על ידי הרוח. וזהו רוח איש כשהאיש תמיד בשמחה, הוא יכלכל מחלהו, אף שתבוא עליו מחלה חס ושלום, יכלכל מחלהו בשמחתו ויבטלנה, עכ"ל, ואם כי דבריו לענין חולי, מ"מ נלמד מכך לכל צרה וצוקה הן ברוחניות²² הן בגשמיות²³ ש'בשמחתו יבטלנה'²⁴.

עוד מצינו במעלת השמחה בדברי ה'מנורת המאור' (פ"ה) שהדרך הנכונה לחנך את בניו שילכו בדרכי התורה והמצוות הוא על ידי שיעשה אותם בשמחה

ידי שהמן ילבישנו בבגדי מלכות ויכריזו לפנינו 'ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו', ועי"ז נחלשה המרירות ונא לידי שמחה באתחלתא דגאולה, וזוה קרבה הישועה בהרף עין, ללמדנו שרק על ידי השמחה אפשר להינצל מן הכל.

בדברים האלה כתב ה'בן יהוידע' על הגמרא במגילה (טז. ד"ה ורכיב האי) שכאשר הגיע המן להביא את הלבוש ואת הסוס למרדכי, 'נתעטף מרדכי וקם ליה לצלותא, אתא המן ויתיב ליה קמייהו, ואוריך עד דסליק מרדכי לצלותיה' (מרדכי נעמד או להתפלל, והמן המתין לו עד שיסיים את תפילתו), ולכאורה יפלא על רשע מרושע זה, על מה ולמה המתין לו ולא הפריע לו באמצע תפילתו לקיים 'גזירת מלך' תיכף ומיד, ומבאר ה'בן יהוידע' שבדווקא המתין ולא בישר לו בשורה טובה זו בשעת התפלה, כי ידע שהתפלה מתוך עצבון אינה מתקבלת וחשב שוודאי מתפלל כעת בעצבון, על כן

כא. פעם ביקש הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע מהרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע שיוכיח מעט את בנו הרה"ק רבי זאב מזבאריז זי"ע שחסרה לו ממידת השמחה, קיים המהרצ"ה את אשר נתבקש, ובתוך הדברים אמר לפרש את הפסוק (תהלים ק ב) 'עבדו את ה' - ובמה - בשמחה' כי השמחה היא עבודה בפני עצמה. באותה שעה עבר שם המגיד מזלאטשוב, כשמעו את דבריו אמר 'אכן, כך מפרשים בשמים מקרא זה' (תורת המגיד מזלאטשוב ערך שמחה - עבודת ה').

כב. כה אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע לרמזו בשיגרא דלישנא, שכן בשפת האידיש יש לתיבת 'אויף-גערעאמט' שני פירושים, א. שהאדם שרוי במצב מרומם ובשמחה. ב. שהמקום נקי מכל לכלוך וזוהמא, לומר לך כי זה תלוי בזה, השרוי בשמחה מוחו נקי מכל מחשבות אוון ושטות...

עוד מצינו במעלת מידת השמחה המסייעת לקניין התורה, וכמו שביאר המהר"ל (דרך חיים' עמ"ס אבות פ"ו) מה ענין ה'שמחה' להיות אחד ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהן, וז"ל. 'השמחה מדה גדולה, כי כאשר האדם הוא בשמחה - הוא בשלימות, ועי"ז מקבל התורה שהיא שלימות האדם... כלל הדבר, כי אין ראוי לאדם שלימות האלוקי הזה היא התורה כי אם ע"י שמחה שהיא שלימות נפשי, וכאשר האדם נפשו בשמחה אז ראוי לקבל נפשו שלימות התורה', עכ"ל. נמצא שע"י השמחה זוכה האדם לכתרה של תורה, ולקלוט בקרבו את התורה שתהא מובלעת בדמו **כג.** כה אמר הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע (הובא ב'תורת הס"ק מקאזמיר' בספר דברי ישראל, הערה ג), שמחה היא עצה לפרנסה, כמו שנאמר (דברים לג יח) שמח זבולון בצאתך, ופירש"י הצלח בצאתך לסחורה. ומה ענין 'שמח' ל'הצלח', אלא שע"י השמחה יצליח האדם בכל דרכיו. וכן על הפסוק (שם טז טו) והיית אך שמח תרגם יונתן ברם חדוון באצלחותא - כי ע"י השמחה יצליח בכל אשר יפנה.

הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זי"ע נתארח פעם בביתו של הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא זי"ע (עיי' אמרי פנחס, שער תורת אדם אות יד), נגשה אליו בתו של רבי שמואל - שהייתה עקרה, ובקשה מאתו ברכה לזש"ק, אמר לה רבי רפאל 'שמחה' היא סגולה לזכות לזרע של קיימא, כשסיפרה הבת לאביה ר' שמואל את דברי הצדיק אמר לה האב, צדיק זה למד זאת מן התורה, מן הנביאים ומן הכתובים. מן התורה, דכתיב (לעיל יח יב) 'ותצחק שרה בקרבה' ובאותה שעה נתברכה ביצחק בנה (בהיותה בת תשעים שנה), מן הנביאים דכתיב (ישעיה נד א) 'רני עקרה לא ילדה', כי על העקרה אשר לא ילדה לשמוח ברננה ואז תוושע מצרתה, ומן הכתובים דכתיב (תהילים קיג ט) 'מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה'. **כד.** הרה"ק רבי שמחה בונם מפשיסחא זי"ע אמר שיותר יכולים לפעול בתפלה בשמחה ממה שיכולים לפעול בבכיה, ומעשה שהיה בעת שהיה בדאנציג, שראה שנפל אחד להים, וכמעט שנטבע שם, אמר לו הרב הנ"ל

באר הפרשה - פרשת תרומה

שאמר הכתוב (ישעיה נו ג) 'ואל יאמר הסרים הן אני עין יבש', שהראה לנו הקב"ה בכרובים שנעשו רוחניים ובעלי משכילים, וגם מבואר בווה"ק שהיו הכרובים אומרים שירות ותשבחות, וזה נותן כח'. והיינו שעל ידי התפילה נהפך אף דבר דומם לדבר רוחני ובעל משכיל, ללמדנו שביד כל איש ישראל להתרומם על ידי התפילה אע"פ שמצד עצמו אין בו ממש.

לי תרומה - המעניק מממונו יזכה לרב טוב

בפרשתן (כה ב), 'דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו, הנה התורה הק' נצחית היא, ובוודאי שכל 'פרשת תרומה' שייכת אף בדורנו אנו, לענייני נדבה וצדקה בכללות, כי הקב"ה מצווה את כל אחד מבניו, ויקחו לי תרומה קח לי תרומת ממון ומעשים ותן משלך לחברך, עשה נא צדקה וחסד עם אחיך האביון, ואז יהלך לפניך צדקך, ושכר הרבה יהא מנת חלקך¹².

בפרט הדברים אמורים בשערי חודש השמחה, כמו שכתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שקלים תרל"ד) שמכיוון שאמרו 'משנכנס אדר מרבין בשמחה' (תענית כט.), לכן אמרו 'באחד באדר משמיעין על השקלים' (שקלים ב, א) כי על ידי שיתן מנכסיו לאחרים יזכה להרבות בשמחה¹³.

ובחשק, שע"ז גם הבנים ירצו להדמות לאביהם, לעומת זאת אם עושה את המצוות בהכרח אזי לא יהיה לבניו שום חשק ורצון לנהוג כמותו 'ולסבול' אף הם. וזוה מפרש מה שנאמר (תהילים קיט קיא) 'נחלתי עדותיך לעולם כי ששון ליבי המה', שהרוצה להנחיל עדות ה' לבניו אחריו הרי זה דווקא באופן ש'ששון ליבי המה', שש הוא על אמרות ה' ועושה אותם בנועם וברצון¹⁴.

פורשי כנפים - רוממות וחשיבות התפילה

בפרשתן (כה ב), 'והיו הכרובים פרשי כנפים למעלה', הנה, פעמים מנקרת מחשבה פסולה בראשו של בשר ודם, הן אני ריקן מתורה ומצוות ומעשים טובים, ומדוע יקשיב ה' לקול שוועתי, אולם ישמע נא לדברי הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (פרשת תרומה ד"ה והיו הכרובים) כי אדרבה דוקא בגלל הרגשות הללו יתן לו הקב"ה מאוצר מתנת חנם אע"פ שאינו ראוי ואינו כדאי, ודבר זה אפשר ללמוד מן הכרובים, דהנה איתא בווה"ק (ח"ג נט.) כי שלש פעמים ביום בשעה שהתפללו בני ישראל קיבלו הכרובים חיות ופרשו כנפיהם כלפי מעלה, 'ובכל המקדש לא היה נס בזה, שחתיכת זהב יהיה בו חיות, והיה הקב"ה מודיע זאת על ידי הכרובים שבעת התפילה היו פורשים כנפיהם למעלה... וגם היו מרמוזים איך שלא יתיאש האדם את עצמו, על דרך

בלשון אשכנז 'גריס מיר דעם לוינתן' (דרוש בשמי בשלום הלווינות), ואח"כ עזר לו ה' שאחז בדף אחד וניצול, וביאר הרה"ק את פשר מעשיו, כי בחור זה לרוב חרדתו ופחדו נתייאש לגמרי מעצמו ולא היה בידו מוח לחשוב מחשבות היאך ובמה להינצל, ורק ע"י המילתא דבדיחותא נתרחב לבו במעט שמחה, וכבר העלה בראשו כמה עצות היאך להינצל (אור ישרים הערה לט, נפלאות חדשות - ליקוטים).

כה. כע"ז ביארו במאמר חז"ל (חגיגה טו): 'אם הרב דומה למלאך ה' צבא-ות יבקשו תורה מפיהו' כי הדמיון למלאך ה' הוא בכך שהמלאכים אומרים שירה והם מלאים בשמחה וגיל, והרב המלמד תורה צריך להדמות בענין זה למלאכים, להיות תמיד בשמחה, כי ע"י השמחה והתלהבות יכנסו הדברים ללב התלמידים והבנים.

כו. כתב היעב"ץ (מגדל עז, נחל שלושה עשר אות יז) צריך שלא לשכוח להזמין עניים אל הלחם - שלא לתת מקום למקטרג, כי אין מצוה להאכיל עשירים, ואפילו אברהם אבינו נתנסה בעקדה מחמת שעשה משתה גדול ביום המילה לגדולי הדור, ולא היו מצויים לו עניים, לפיכך היה לו לזכור להקריב קרבן, אמנם אנו שאין לנו קרבן ושכיחי וקיימי עניים, פשיטא שחיוב גדול להקדימן לכל אדם ואין קרבן חביב להקב"ה מזה, והמעלים עיניו מהם... לכן צריך להתאמץ בזה כל איש לפי יכלתו.

כז. מעשה באיש עשיר שמזונותיו היו מצויין לו ברווח ובכבוד, בניו כשתילי זיתים סביב לשולחנו, ולא חסר לו מאומה, מלבד דבר אחד, והיא - מידת השמחה, פעם נכנס בצר לו אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע ותינה בפניו - מדוע רחוק הוא משמחת החיים... ענהו הרבי בקוצר אמרים, 'פתחת שקי - ותאזרני שמחה...' כלומר שיפתח את כיסו וארנקו לפרנס אחרים משלו, עי"ז יזכה לסיפא דקרא להיות מלא שמחה, כי כך הוא טבע העולם, שהנותן למען אחרים מסיח דעתו מצרכי עצמו וממילא אפשר ל'שמחה' לחול עליו.

שטים... ועשית לו ארבע טבעות זהב, וז"ל. כי 'הטבעות' עגולות הם, ובא לרמוז לאדם שיזכור כי הצלחות עולם הזה הם גלגל החזור בעולם כטבעת זה העגול, ועל ידי זכירה זו יפרנס משולחנו לעניים. והיינו, שיעלה במחשבתו תמיד כי כל כספו ורכושו אינו אלא מתנת שמים, וברצות ה'... ויש לו להשתמש בממונו להטיב לרעהו, או יעזרהו ה' וישאיר בידו את הממון שהופקדו בידו מן שמיא.

עוד פירש ב'בלי יקר', כי אם יתן מממונו ומאכלו לעניים אזי ישולם לו שכרו שאין לו סוף כגלגל הזה שאין לו סוף, ואינו פוסק מלסובב^ל.

הדברים אמורים אף למי שאינו 'בעל ממון' כדאיתא ב'ספר חסידים' (תר"א) שלכן נכתב ב' פעמים בספר 'משלי' וצדקה תציל ממוות (יא ה, י ב) לומר כי הצדקה אינה דווקא ב'מעות', אלא אף מי שאין בידו מעות ואמר לאחרים שיתנו ממעותיהם לצדקה, גם זה ל'צדקה' יחשב. והרי אמרו (ב"ב ט.) 'גדול המעשה יותר מן העושה'. ולזה נכתב פעמיים 'וצדקה' - א' על נותני הצדקה בממון, וא' על ה'מעשה', כי מסגולת שניהם להנצל מכל רעיה.

וסגולת הצדקה ל'עשירות' בזה העולם^{כט}, וכרברי ה'כלי יקר' בפרשתן (כה כג-כו) 'ועשית שלחן עצי

כח. הנה מצינו במכת בכורות שהוצרכו בני ישראל לתת אות על הבתים למשמרת, וכן ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר, והטעם הוא כי בשעה שניתנה רשות למשחית אינו מבדיל בין צדיק לרשע, וממילא היה אפשר שגם בני ישראל ינזקו ויהרגו ח"ו על ידי המשחית על כן נצרכו לשמירה מלעילא. הקשה הרה"ק רבי שלומקה מזוועהיל זי"ע, אם כן מדוע לא מתו כל המצריים במכת בכורות - אף אלו שאינם בכורים, כי הגם שלא נגזרה הגזירה אלא על הבכורות, מכל מקום אין המשחית מבדיל ביניהם. ותירץ, שזכות גדולה עמדה להם למצריים, שהרי השאילו את בני ישראל כלי כסף וכלי זהב, זכות זו של וותרנות בממונם ועשיית חסד עמדה להם כתרס בפני הפורענות. מאכן נראה, שאפילו רשע גמור כאותם המצריים ניצול ממוות לחיים ע"י החסד והוותרנות.

כט. וכך היה אומר הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע 'א קלוגער נעמט און די נאר געט' - החכם לוקח והטיפש נותן, פירוש, החכם יודע שכל נתינתו לאחרים אינה אלא 'לקיחה' שעי"ז תתגלגל עליו מידת הרחמים ויתרבו נכסיו, לעומת זאת הטיפש חושב שהוא 'נותן' משלו לאחרים 'ומפסיד'. ובוזה ביארו לשון הכתוב (כה ב) 'ויקחו לי תרומה', שלכאורה היה צריך לומר 'ויתנו לי תרומה' ומה שייך לשון 'לקיחה' בנתינת התרומה, אלא שהנתינה עצמה אינה אלא לקיחה, שכאשר נותן באמת לוקח הוא מאוצרות השפע שבמרומים. כעין זה ביאר השפת אמת, שבאמת לא שייך ש'יתן' האדם משלו, אחר שכל קצבת הממון נגזרה מראש השנה, ואף אם לא היה נותן סכום זה לצדקה הרי היה נאבד ממנו באופן אחר, אלא שכל חשיבות הנתינה היא בכך 'שלוקח מעצמו' - שפועל בקרבו את רגש הנתינה לאחרים, על כן נאמר 'ויקחו לי תרומה' - שתקחו מעצמכם.

וביאר בספרים דלכן דייקה התורה לצוות 'ויקחו' לי תרומה, ולא 'ויתנו', כי לשון 'נתינה' היינו הנותן משלו לאחרים, ואילו 'לקיחה' היינו המעביר חפץ של רעהו ממקום למקום, וכלומר שהמנדב מאמין ומכיר שאין המעות היוצאות מידו - שלו, אלא שעד עתה היו מונחות אצלו כפקדון, תרומה כזאת יש לה' חפץ בה, וזהו את 'תרומתי' - כי הנדבה עצמה היא כביכול של ה', ואכן, הנותן יקבל שכר גדול בשמים על רצון ונדיבות לבו, אבל כל ישכח שהכסף איננו שלו.

ל. כתב הרבינו בחיי (כה כג), בפסוק 'ועשית שלחן עצי שטים' כי 'שטים' ראשי תיבות - ש'לום ט'ובה י'שועה מ'חילה, ובאמת, אף הארון והמזבח היו עשויים (גם) מ'עצי שטים', כי הארון והמזבח מביאים על האדם את אלו הברכות. והוסיף לומר, כי אף בסיבת השולחן יבואו לאדם כל אלו הטובות, כלומר על ידי הצדקה וחסד שעושה על שולחנו. ודרשו (ברכות נה.) על הפסוק (יחזקאל מא כב) 'והמזבח... זה השלחן אשר לפני ה'', ואמרו חז"ל, פתח במזבח וסיים בשלחן, לומר לך, שבזמן שביהמ"ק קיים מזבח מכפר, עכשיו שאין ביהמ"ק שלחנו של אדם מכפר. וזוכה על ידי שלחנו בעשיית צדקה וחסד לשלום טובה ישועה וברכה.

עוד כתב שם רבינו בחיי, מנהג חסידים שבצרפת לעשות משולחנם ארון לקבורה - להורות כי האדם לא ישא מאומה בידו, ולא ילוונו בעמלו כי אם הצדקה שעשה בחייו והטובה שהוא מיטיב על שולחנו, ולכן אמרו רז"ל (ברכות נד:) 'המאריך על שלחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו'.

באר הפרשה - פרשת תרומה

ושכנתי בתוכם - יתקדש ותשרה עליו השכינה נאמר אלא 'בתוכם' - בתוך כל אחד ואחד לך, וכבר בפרשתן (כה ח), 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' לא, איתא במדרש (שמו"ר לג א) בריש פרשתן - 'אמר הקב"ה כתב ה'אלשיך' הק' ושכנתי 'בתוכו' לא לישראל מכרתי לכם תורתו כביכול נמכרתי עמה, משל

מה גדלו מעשי הצדיקים שיישרו מידותיהם לטוב ולהם ולכל דורם, פעם נכנס יהודי עני ואביון אל הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מקאפיטשניץ זי"ע, בהיותו בקודש פנימה, ראה הרבי שלראש העני 'כובע עליון' שאינו ראוי ללבישה כלל (בקושי לפורים), ללא אומר ודברים הוציא הרבי כובע חדש שהיה מוכן בארונו ונתנו להעני ששמח בכך כמוצא שלל רב. משיצא העני מחדר הרבי והבחינו בני הבית בכובע החדש של הרבי על ראשו של העני, שאלוהו מיד, מדוע הוצרך הרבי לתת לעני כובע חדש לגמרי, והרי אף הכובע שהרבי לובש עתה 'טוב ויפה' הוא, ומן היושר לתנו ליהודי, והחדש היה הרבי משאיר לעצמו... ענה הרבי ואמר להם, אכן כדברייכם, שמרתי לעצמי את הכובע החדש והנאה, ואף אם ראיתם שנתתיו לו - אדרבה - בשמים ממעל אין לאדם מלבושים זולתי מה שהכין לעצמו מבעוד מועד - בעודו בהאי עלמא. נמצא שב'נתינה' זו לקחתי לעצמי את הכובע הנאה יותר.

וכבר אמר הרה"ק מקאפיטשניץ זי"ע, האוהב באהבה עזה את ה'תלמיד חכם', אוהבו ומשמשו בהתבטלות בכל עת, הרי יש בו 'אהבת תורה', לאיך האוהב את ה'גביר' ומכבדו ביותרת הכבוד, אהבה זו אינה אלא 'אהבת ממון'. ומהי 'אהבת ישראל' - מי שאוהב כל אחד ואחד מבני ישראל, ללא כל הבדל מי הוא ומה מהותו... ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ פר' משפטים) ביאר בקרא (שמות כב כד) 'אם כסף תלוה את עמי את העני עמך', אם תרצה שכספך ילווה אותך לקברך, קיים בהם מצוות צדקה והלוואה, כי רק את העני - המעות שנתת לעניים, אותם המעות ילכו עמך לעולם שכולו טוב.

מחשובי ירושלים של מעלה היה ר' יאמ"ץ (ר' יהודה אריה מארים צבי) דייטש זצ"ל, ביום הפורים בשנה ראשונה לאחר נישואיו בושש מלבוא לבית חותנו, וכבר הגיע זמן 'משתה ושמחה', אך הוא עדיין לא הגיע. ואף השקפת הרבנית שלו מבעד לחלון כל כמה דקות לא קירבוהו במאומה. עד שכמעט פנה יום אז צץ ועלה החתן החשוב, ונתברר שעמד כל היום עם עוד אברך ב'שער' של שכונת 'מאה שערים' ועסק באיסוף מעות 'מתנות לאביונים' לנצרכים מבני ירושלים. משנרגעו בני ביתו שאלוהו, מדוע ביזית אותך ואותי גם יחד כי שמעתי שהכל מדברים עליך שעמדת בשערה של מא"ש ואספת נדבות לעצמך... אמר לה ר' יאמ"ץ, אכן כנים הדברים, אספתי מעות לעצמי - כי לתיקון נפשי עשיתי זאת...

לא. מענין לענין, הרה"ק משינאווא זי"ע מפרש בלשון הכתוב (כה ב) 'ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי', כי 'תרומה' הוא מלשון הפרשה, ובא הכתוב לומר 'ויקחו לי תרומה' - ר"ל, שיקחו בני ישראל את עצמם להיות מפורשים לי, וממשיך הכתוב ללמדנו כיצד יעשה כן והרי חומר הגוף מעכב, תקחו מוסר ודעת מאת כל איש אשר ידבנו לבו - 'כגון מי שמתאווה לממון לצבור הון ועושר לא ינוח ולא ישקוט יומם ולילה מלעסוק במשא ומתן ומלאכה ולעבור ימים ונהרות, מכניס את עצמו בסכנת נפשות, כדי להשיג תאוותו המדומה שאינו אלא לשעה וכחלום יעוף, בפרט עבודתי צריך להיות בחשק גדול שלא יבטל אתכם שום מניעה שבעולם מעבודתי במסירות נפש ממש' (דברי יחזקאל ד"ה ויקחו, ועיי' בתפארת שלמה כע"ז).

ביסוד זה ביאר הרה"ק ה'קדושת ציון' זי"ע בפרשתן, את הפסוק 'והקמות את המשכן' - שיש לאדם להקים משכן שלו ולהתעלות ברוחניות כמשפטו, 'אשר הראית בהר' - כמו שהנך רואה את תחבולות היצה"ר אשר יעשה כל טצדקי כדי להכשיל בני אדם, כיו"ב אתה עשה כל טצדקי בנוגע לצורך דברים שבקדושה.

וכך אמר אחד מצדיקי דורינו שליט"א, כששאל אחד מתלמידי ישיבתו, האם הנך משתתף בתפילת שחרית בישיבה, או שהנך מתפלל בשעה החמישית... אמר לו הבחור, הנני מקוה להשתדל לבוא ממחר לשחרית, אמר לו הרבי, לקוות - תקווה ותצפה לביאת המשיח, להשתדל - תשתדל בענייני הפרנסה, ולשחרית בישיבה בוא תבוא. כיו"ב כתב ב'תורת משה' להח"ס (כי תצא ד"ה או יאמר, ובפרשת ויתרו ד"ה וישמע יתרו ג) בסוגריים) וביאר בזה את הכתוב (תהלים קיט צח) 'מאויבי תחכמי מצותיך כי לעולם היא לי' - וז"ל, היינו כי 'לעולם' היא לי המצוה, וא"כ ק"ו, אם להנאה מועטת אשר בן שעה היתה וכן שעה עוברת יחזיק במעוזו ובכוחו לעשותו, מכש"כ מצוה שהיא לו לעולם, עכ"ל.

לב. בהמשך הקרא כתיב (כה ח-ט) 'ושכנתי בתוכם, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת כל כליו וכן תעשו', ב'דרש משה' להג"ר משה פיינשטיין זצ"ל דייק מהכתוב, דרך בהשראת השכינה של המשכן יש תנאי

ובזה מפרש המלבי"ם את דברי רש"י (פסוק ט) 'וכן תעשו, לדורות'. ולכאורה מה שייך לומר לדורות והרי אין המשכן קיים לדורות עולם. אלא הביאור הוא כדברי ה'אלשיך' הנ"ל בתוכו לא נאמר, אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד, וע"ז בא הציווי וכן תעשו לדורות, שכל איש מישראל, בכל דור ודור, יעשה 'מקדש' ומקום להשראת השכינה בתוכו ע"י שיקדש עצמו. וכל איש ישראל שייך בזו הקדושה, שהרי אמרה תורה ושכנתי בתוכם, והכל בכלל בתוכם לך.

למלך שהיתה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונשאה, ביקש לילך עמה אל ארצו, אמר לו המלך, בתי שנתתי לך יחידית היא לפרוש ממני איני יכול, לומר לך אל תטלה איני יכול, אלא זו טובה עשה לי שבכל מקום שאתה הולך - עשה לי קיטון אחד שאדור אצלכם... כך אמר הקב"ה לישראל... בכל מקום שאתם הולכים בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר ועשו לי מקדש (ה'בית אהרן' ז"ע היה מצווה לאברכים לעסוק בדברי מדרש זה).

ומפורשים הדברים ב'ש"ך' על התורה (מגורי הארז"ל), וז"ל. 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', לא אמר משכן אלא מקדש, לומר, אם יקדשו עצמן יהיה כל אחד מהם מרכבה לשכינה, זהו ושכנתי בתוכם ממש, לזה אמר 'ועשו' ולא ועשית, כי כל אחד רמוז המשכן בנופו, הארון רמוז בלב, הכרובים... אלא לרמוז למה שאמרנו שיעשו בנופן - שיקדשו איבריהם ויעשו משכן ומרכבה לשכינה, לזה אמר 'ועשו' 'וכן תעשו' שתי פעמים אחת למשכן ואחת לגופן.

ובזה ביארו מה שאמרו (ילקוט פר' תרומה, מד"ר ויקרא פרשה י"ב) על הפסוק בפרשתן (כה ה) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' - כל מקום שנאמר 'לי' הרי זה לעד ולעולמי עולמים. וצריך ביאור, מה מקום יש לומר 'לעולמי עולמים' בעשיית המקדש, הרי כהיום נחרב הבית ואין לנו לא קודש ולא מקדש. אלא ביארו בספרים (וכן אמר הרמב"ם מהר"ד מבעלזא ז"ע) עפ"י דברי המדרש הנ"ל שהקב"ה מבקש מאתנו בכל מקום שאתם הולכים עשו לי קיטון אחד שאדור בתוכו - ו'אדור' זה שייך אף כהיום, על ידי שמקדש האדם את עצמו ב'מחשבה דיבור ומעשה' בכל אבריו וחושיו, בזה מכין הוא מקום בקרבו שישכון בו ה' לך.

כתב החת"ם (דרשות קיבו: ד"ה ועשית) על הפסוק 'ועשית פרוכת... מעשה חושב יעשה אותה כרובים', רמוז

'ככל אשר אני מראה אותך וגו' וכן תעשו', וכלומר שדייקא על ידי קיום כל המידות וציווים האמורים בפרשה אז יהיה השראת השכינה, 'אבל לגבי הקדושה שצריך לעשות בלב ובביתו לחנך בניו ולכל הנהגה טובה, אין בזה כלל לכל אדם בשווה אלא כפי האופן שיכול להשפיע מצד מדותיו ומצד מדות וכשרונות הבנים והתלמידים, שהעיקר שיהיה לשם שמים ולקדושה על כל מה שיעשה שיהיה לתועלת לקרב לה' ולתורתו ולמצוותיו'. - בדבריו הללו שמענו הן חיזוק והן תביעה. חיזוק למי שלבו שבור והוא נפול בקרבו - אי אפשר לי לעבוד ולעשות כפלוגי וכאלמוני, תשובתו, מה לך עשות כמו אחרים, כל מגמתך לא תהא אלא לפעול כפי המוטל עליך, ובזה תשרה השכינה עליך לא פחות מפלוני בעבודותיו הגדולות, לאיך, תביעה יש כאן, א"א לאדם להיות מסתפק במועט... וכל עת יוסיף להתקדש, להכיר א"ע, ולהתקדש על פי מידותיו הפרטיים.

לג. וכן איתא ב'תרגום יונתן' על הפסוק (ישעיה לג טו-טז) 'עוצם עיניו מראות מרע הוא מרומים ישכון' - 'יהא בית משרוהי בית מקדשא', והיינו שהוא עצמו וביתו יהא 'בית המקדש' ממש.

כיצא בו אמר ה'דברי ישראל' ז"ע (פר' בחקותי ד"ה או יאמר והתהלכתי בתוכם) כי הגן עדן של בני ישראל הוא בעולם העליון, וגן עדן של הקב"ה הוא בהאי עלמא - בתוך נפש הישראל המקדש עצמו.

לד. הסבא מקלם זצ"ל (חכמה ומוסר ח"א מאמר ע"ב) כתב, וז"ל, ואמר חכם אחד לעשיר שהיה מתנשא נגדו בשביל עשרו, אמר לו, האדון שלך הוא עבדי, ואתה עבד לעבדים, ולחנם אתה מתגאה, פי" כי הוא עבד נמכר לעבודת תאוותו, והחכם אדונו של זה העבד הנמכר לתאוותו, כי התאוה מסור בידו, עכ"ל. הרי מבואר במליצת לשונו, שמי שהוא משועבד לתאוותיו הוא עבד לתאוותיו, ומי שהוא משוחרר מתאוותיו הוא מלך ואדון על תאוותיו, ולכן קרא למי שהוא עבד לתאוותיו 'עבד לעבדים', כי בעל תאוה הוא עבד לתאוותיו, והחכם הוא אדון לתאוותיו, ונמצא הבעל תאוה עבד לעבדו של חכם.

באר הפרשה - פרשת תרומה

שתדבק נשמתנו וגופינו ברמ"ח איברים ושם"ה גידין, ברמ"ח מצוות עשה ושם"ה לא תעשה שבתורה. ואם היו עוסקים בתורה על הכוונה הזאת היו המה מרכבה והיכל לשכינתו יתברך, שהיתה השכינה ממש בקרבם כי היכל ה' המה ובקרבם ממש היתה השכינה קובעת דירתה... ובוה יבוארו נמי דברי רש"י זכ"ל תעשו - לדורות, כי אכן לדורות עולם בידינו לעשות ולהקים את המשכן בתוך כל אחד ואחד, בריבוי עסק התורה בקבלת עול מתוך עמל ויגיעה רבה ויהא משכנו בתוכם ל'.

ובזכות התורה ו'קביעות עתים' יזכה לשפע רב בפרנסה וכל הטוב. איתא ב'חתם סופר' בפרשתן (ד"ה ושמת את השולחן) על הפסוק (כו לה) 'ושמת את השולחן מחוץ לפרכת ואת המנורה נוכח השולחן על צלע המשכן תימנה, והשולחן תתן על צלע צפון, כאן הקדים שולחן למנורה, כי אכן, הכנה וצרכי עוה"ז קודמים לתורה (כמ"ש מהר"א בעל ה'תרומת הדשן' בפירושו לרש"י), ואמנם ב'קביעות מקומם' של השולחן ומנורה מקדים

לאדם שמעשה חושב ומחשבתו הקדושה יעשה אותו (את האדם עצמו) ככרובים עליונים - מלאכי עליון ל'.

ארון העדות - השראת השכינה על ידי עסק התורה

בתב בעל 'צרור המור' בפרשתן, שלכן נקרא כיסוי ה'ארון' בשם 'כפורת', כי הארון מרמו על התורה והתורה מכפרת לו לאדם על כל עוונותיו יותר מכל הקרבנות ל'.

הנה כתיב בפרשתן (כה ה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וכבר הובאו דברי ה'אלישיך', 'בתוכו' לא נאמר אלא 'בתוכם', בתוך כל אחד ואחד. ונתבאר בספרים, שבדורות הללו זוכים לזה ע"י עסק התורה, והוא עפ"י דברי הב"ח (או"ח מ"ז, ד"ה ומ"ש דאמר) בהלכות ברכת התורה, וז"ל. 'דכוונתו יתברך מעולם היתה, שנהיה עוסקים בתורה כדי שתתעצם נשמתנו בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מוצא התורה, ולכן נתן הקב"ה תורת אמת לישראל במתנה, שלא תשתכח מאתנו כדי

לה. וממילא הרווחנו לאלו המתלוננים ואומרים, וכי נהפך למלאכים, רצוננו להיות כאחד האדם ולא יביטו עלינו כמי שאינו מן הישוב, מעתה אפשר להיות להם להיות מלאכים 'בסוד', על ידי מחשבתם הטהורה בלא שתדע מזה בריה אחת בעולם, ובהנהגתם יתנהגו בין בני אדם כאחד מהם.

מעשה באשה אחת שהוצרכה לאיזה ישועה גדולה מאד למעלה מדרך הטבע, ובאת לפני הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע והזכירה עצמה לטובה, אמר לה הרה"ק היאך אוכל לאושיעכם, וכי מלאך אני, אמרה לו האשה, לא, אלא שהרבי גדול ממלאך, נענה הרה"ק ואמר לה 'דאס יא' (אכן נכונים הדברים), ופעל עבורה ישועה גדולה.

הרה"ק מהר"מ מזינקוב זי"ע אמר פעם לבחור שהביט עליו, מה לך כי תעמוד ותביט עלי, א"ל הבחור כי ענין גדול הוא לתיקון הנפש להביט על הצדיק, אמר לו הרה"ק, כתיב (ישעיה ס כא) 'ועמך כולם צדיקים', אם כן 'תיקון' גדול יהיה לך אם תביט ותתבונן בעצמך... כלומר שאז באמת יעלה ויגיע להיות צדיק.

לו. כתב הרה"ק ה'בת עין' זי"ע א (פרשת בשלח ד"ה נבוכים הם) וז"ל, מאמר הכתוב (משלי ג טו) 'יקרה היא מפנינים' ואמרו חז"ל (הוריות יג.) יקרה היא מכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים, פי' כי כה"ג היה נכנס רק 'בין הבדים' של הארון, ומי שלומד תורה בבחי' הוא נכנס לארון ממש.

נוראות מצינו בבעל הטורים (כה יח) על שני הכרובים, וז"ל, ופניהם איש אל אחיו, כמו שני חברים שנושאים ונותנים בדברי תורה, עכ"ל, והרי שקדושת הכרובים היא כמו שנים הלומדים ביחד, ומי נתלה במי...

וכבר אמר הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע בשם חותנו הרה"ק מקאצק זי"ע שלימוד סדר קדשים מטהר את המחשבה, אולם מאידך גיסא אמר החידושי הרי"ם זי"ע, שבשביל ללמוד ולהבין סדר קדשים צריך מחשבות טהורות, וכיצד עולים הדברים בקנה אחד, אלא שמקודם הלימוד מטהר מחשבתו ומתחיל ללמוד במחשבות טהורות ועל ידי זה זוכה להבין סדר קדשים, והתורה מטהרת מוחו לגמרי.

לז. והנה, רבים מתאוננים לאמר אכן, רצוני עז ללמוד תורה ולעסוק בה בשקידה וביגיעה. אך מה אעשה והמקום אשר הנני נמצא אינו ראוי עבורי לעסוק בתורה, או המצב שהנני שרוי בו מפריע בעדי מלקבוע עתים לתורה. ומבאר ה'חתם סופר' זי"ע (עיי' תו"מ סוד"ה ועשו ארון, דרשות רלו טור ב), דלכן אמרו מקום הארון היינו מקום התורה ולומדיה אינה מן המדה אלא היא למעלה מן הזמן ומן המקום. ללמדנו שלא יביט על המצב או על המקום שהוא נמצא, אלא בכל מצב בכל עת ובכל שעה - יפנה לעסוק בתורה, וממילא יאירו עיניו בתורה.

באר הפרשה - פרשת תרומה

ומ"מ אין ברכת זבולון אלא בזכות יששכר באוהלך
(עיין תו"מ קל"ד ד"ה ועשו, קב"ד ד"ה ושמתי).

יבנה המקדש עיר ציון תמלא, שפע רחמים וחסדים
יהיו מנת חלקנו, ובזה החודש יתקיים בנו 'ונהפוך
הוא' בבוא לציון גואל בב"א.

לכתוב מקום המנורה (שהיא בתימנה) לפני מה שכתב
דשולחן מקומו בצפון, להורות נתן - דאע"ג שצריך
להקדים שולחן שהוא צרכי פרנסה למנורה שהיא תורה,
מ"מ לא נקבע פרנסתו אלא ע"י קביעתו של התורה,
שאם יקבע תורתו קבע, יקבע לו הקב"ה פרנסתו קבועה
וזמומנת, וכן זבולון קודם ליששכר בברכת משה רבינו,

